

Skt. Josefs børnehaven

Pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Vi er Skt. Josefs skoles børnehave. En kristen katolsk børnehave beliggende i en ældre villa midt i Roskilde by. Vi er normeret til 34 enheder heraf 5 småbørnspladser.

Vi ønsker at være et attraktivt pædagogisk tilbud, som forældre aktivt vælger til. Vi har en særlig vision om at skabe det bedste børnemiljø og kunne tilbyde vores børn og forældre et dagtilbud af høj kvalitet, med fokus på en positiv og anerkendende tilgang til børn og forældre og med natur og udeliv som omdrejningspunktet for vores pædagogik.

Udeliv

Vi bruger aktivt vores legeplads som et læringsrum. Her foregår dagligt pædagogiske aktiviteter med fokus på natur og miljø, og vi spiser mange af vores måltider på legepladsen. Vores børnehave ligger midt imellem byens to parker, og Roskilde fjord og havnemiljø befinder sig en kort gåtur fra børnehaven. Ydermere bestræber vi os på, at børnene også jævnligt kommer til Boserup skov.

Forældresamarbejde

Vi ved, hvor vigtigt det er for vores pædagogiske arbejde med børnene, at vi har et godt samarbejde med forældrene. Derfor prioriterer vi vores forældresamarbejde højt. Vi går til samarbejdet med en forventning om, at også forældrene har et ønske om et gensidigt samarbejde omkring deres barn.

Vi har mange traditioner og arrangementer i løbet af et år. Vi har en forventning om, at forældrene deltager aktivt sammen med deres barn i børnehavens årstidsfester og sociale arrangementer.

Vi har et aktivt forældreråd, som arbejder på at styrke forældrefællesskabet i og udenfor børnehaven.

Dagligdagen

Børnene er inddelt i 2 aldersopdelte grupper. Solgruppen med de 3-4-årige og månegruppen med de 5-6 årige. Der er faste pædagoger tilknyttet hver gruppe. Vi mener at en tryk tilknytning til gruppens primære voksne er afgørende for børnenes trivsel, læring, dannelse og udvikling.

Vi har taget et bevidst valg i forhold til måden, vi organiserer os på. Dagen har en fastlagt struktur og rytme som vi mener tilgodeser børnenes behov for tryk og forudsigelighed. De voksne ved, hvilke opgaver de har og aktiviteterne er planlagt og forberedt med fokus på børns brede læring og inddragelse af børneperspektivet i forhold til børnenes behov og interesser.

Dokumentation

Vi dokumenterer løbende det pædagogiske arbejde med bl.a. billeder, kreative projekter, beskrivelser af mål og metode, månedsbreve, arrangementer, forældremøder samt tavlen. Dokumentationen er med til at skabe en sammenhæng for barnet, mellem børnehaven og hjem. Derfor er dokumentation vigtig for både børn, forældre og personale. Personalet bruger dokumentationen til at blive klogere på eget arbejde, til at blive nysgerrig på egen praksis og på at evaluere målene for det pædagogiske arbejde. For børnene er dokumentationen vigtig, da den hjælper dem, gennem samtale og billeder, til at fastholde og huske oplevelser. Dokumentationen er for forældrene, det faste holdepunkt, hvor de kan følge med i, hvad der arbejdes pædagogisk med i børnehaven, og har mulighed for at gå i dialog med barnet hjemme omkring det der foregår i børnehaven. Ved denne cirkulære dokumentation oplever barnet den brede læring, da forældrene har mulighed for at understøtte og arbejde videre på den pædagogiske praksis i barnets primære miljø.

Pædagogisk grundlag

Vores pædagogiske læreplan er vores arbejdsgrundlag, som vi ønsker, skal udøves og afspejles i vores daglige pædagogiske arbejde og medvirke til at videreudvikle kvaliteten af den pædagogiske praksis. Det er et værdifuldt redskab, som støtter os i vores hverdag og giver en ramme for at arbejde systematisk med planlægning, dokumentation, evaluering og videreudvikling. Læreplanen er vores fælles faglig fokus, det pædagogiske redskab og rammen for at alle børns trivsel, læring, dannelse og udvikling. Læreplanen skal sørge for, at vi har det samme vidensgrundlag og et fælles sprog for alle medarbejdere, da dette er en forudsætning for at kunne reflektere sammen.

Pædagogiske principper

- Alle børn skal opleve at være en del af børnefællesskabet.
- Alle børn skal behandles forskelligt, for at blive behandlet ens.
- Børnene skal opleve voksne, som er tydelige rollemodeller, der med krop og ord anviser hvad de vil have og ikke vil have.
- Børnene møder voksne, som sætter lege i gang og har blik for alle børns deltagelsesevne.
- De voksne møder børnene med positive forventninger og er nysgerrige på børnenes perspektiver.
- Børnene skal opleve voksne, som tydeligt strukturerer dagens gang, så børnene har en fast ramme og faste holdepunkter i løbet af en dag.
- Børnene skal drage deres egne erfaringer på forsvarlig vis, både kropsligt, socialt og personligt.
- Børnene skal have positive oplevelser med naturen igennem alle årstiderne.

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber

Børnesyn

Vi mener at børn er kompetente, og det at være barn har værdi i sig selv. Børn skal have omsorg, udfordringer og mødes med positive forventninger. De voksne er tydelige ledere og rollemodeller for børnene og hjælper dem med at vise vejen. Vi arbejder med afsæt i den anerkendende tilgang til det enkelte barn og bruger aktivt Basil Bernsteins tre læringsrum; At gå foran, ved siden af eller bagved barnet.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Børn har ret til at give udtryk for deres mening og krav på, at denne mening respekteres. Børnenes perspektiv skal indgå i de daglige pædagogiske aktiviteter. De voksne skal være nysgerrige på børnenes initiativer og interesser. De voksne har en vigtig rolle i forhold til at lære børnene at indgå i et ligeværdigt fællesskab hvor samarbejde, turtagning og at give plads til hinandens forskelligheder er vigtige elementer i forhold til børnenes dannelsesproces.

Leg

Legen har en værdi i sig selv og er grundlæggende for børnenes sociale udvikling og personlige læring. Vi ved fra nyere forskning, at børnenes leg har stor betydning for deres trivsel og udvikling. Legen er også grundlaget for, at barnet tilegner sig læring. De voksne spiller en afgørende rolle for børnenes lege. Det er personalets opgave at sørge for, at de fysiske rammer er inspirerende, og at legetøjet er af en god kvalitet. Samtidig skal de voksne også afsætte god tid til at opbygge en leg og støtte børnene i at holde legen ved lige samt at få den afsluttet på en positiv måde.

Læring

Læring skal forstås bredt som en proces, hvor noget nyt opstår, som resulterer i adfærds-, holdnings- og værdiændring i en person. Vi arbejder med Lev Vygotskys teori omkring barnets nærmeste udviklingszone, som skelner mellem de kompetencer, som barnet besidder nu og her, og det som barnet er på vej til at lære og det som barnet ikke kan endnu. Læring sker, når børnene udfordres gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, eksperimenter, udforskning af fx naturen m.m. Udvikling og læring hænger sammen: læring sker over tid, og alle børn udvikler sig i forskelligt tempo. Vi har særligt fokus på, at børnene deltager i de daglige hverdagsrutiner og øver sig i, at blive selvhjulpne. Det foregår i de pædagogiske rutineopgaver såsom tage tøj på i garderoben, vaske hænder, toiletbesøg, borddækning, hælde op, rydde op - børnene øver sig gennem hele dagen, og børnene tilegner sig læring ved alle rutineopgaverne.

Børnefællesskaber

Leg, dannelse og læring sker gennem børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammen for. Alle børn skal være aktive deltagere i hverdagslivet, have deltagelsesmuligheder og være inkluderet i fællesskabet. Børnene tilegner sig viden og færdigheder gennem fællesskaber. De lærer, hvordan man behandler hinanden og at have øje for hinandens forskelligheder. De lærer at mestre de sociale spilleregler, normer og afkode kropssprog og at se og forstå andres behov. Både forældre og personale har et ansvar for at skabe et inkluderende miljø i børnehaven, så alle føler sig anerkendt, værdsat og en del af fællesskabet. Vi opfordrer forældre til at have blik for børnefællesskabet og ikke kun deres eget barn, når der for eksempel holdes fødselsdage eller etableres legeaftaler.

Pædagogisk læringsmiljø

Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns trivsel, dannelse, udvikling og læring.

I børnehaven arbejder de voksne hele dagen med at rammesætte og organisere det pædagogiske læringsmiljø. Vi har en fast daglig rytme, som hver dag følges, og som er genkendelig for børnene. Børnehavedagens rytme med morgensamling, toiletbesøg, borddækning, frokostmåltid, hvilestund, eftermiddagsmåltid osv. Her tages hensyn til børnegruppen og det enkelte barns behov for forberedelse. Vi arbejder med piktogrammer til morgensamling og forbereder børnene på, hvad der skal ske i løbet af dagen. De voksne sørger for, at der etableres mindre pædagogiske læringsmiljøer med inspirerende legetøj som indbyder til leg. For eksempel er det fast rutine, når børnehaven åbner, at den voksne sætter legetøjet indbydende frem på hylder eller reoler eller dækker bordene med lego eller tegne-ting. Vi er opmærksomme på, hvor de forskellige legemiljøer opsættes, så der er fysisk plads til den pågældende leg.

Vi skal sørge for hele dagen at etablere pædagogiske læringsmiljøer, der med leg, planlagte voksen-initierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børne-initierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi ved, at forældrene overlader det vigtigste i deres liv i vores hænder hver morgen, når de kommer og afleverer deres børn. Derfor er det vores allervigtigste opgave at sørge for, at både forældre og børn føler sig trygge ved børnehaven og de voksne. Vi ved, at barnets forældre er vores vigtigste samarbejdspartner. Netop derfor ser vi forældrene som en ressource i forhold til at skabe et trygt læringsmiljø i børnehaven, hvor udvikling og læring får mulighed for at blomstre. Forældrene har en unik viden om deres eget barn, som børnehaven har brug for at få indblik i, for at kunne understøtte barnets dannelse, trivsel, udvikling og læring.

Det er vigtigt for os at gøre vores forventninger til forældresamarbejdet tydeligt. Når barnet indmeldes, er der rundvisning og indmeldelsessamtale i børnehaven. Når barnet starter, har vi i løbet af de første dage, en indkøringssamtale, hvor vi bl.a. forventningsafstemmer med forældrene. For eksempel forventer vi, at forældrene ønsker et gensidigt, positivt samarbejde omkring deres barn, samt deltager aktivt i hverdagen, i sociale arrangementer, deltager i samtaler og forældremøder og holder sig opdateret via månedsbreve og informationer på tavlen.

En af forudsætningerne for, at vi kan lykkes med at skabe en vellykket dialog mellem forældre og personale er, at vi er åbne overfor hinandens perspektiver. Vi som pædagoger, er nysgerrige, stiller spørgsmål, lytter aktivt og reflektere over forældrenes syn og perspektiv på deres barns trivsel og udvikling. Pædagogerne i børnehaven er fagligt uddannet og har fokus på at guide og vejlede forældre, ud fra den viden og erfaring vi har om børns trivsel og udvikling.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Både forældre og personale har et ansvar for at skabe et inkluderende miljø i Skt. Josef børnehaven, så alle føler sig anerkendt, værdsat og en del af fællesskabet. Vi opfordrer forældre til at have blik for

børnefællesskabet og ikke kun deres eget barn. Vi har legeliste med navn og adresser på alle børn og anbefaler forældre til de 5-6-årige børn at bruge tid på etablering af legeaftaler.

Vi prioriterer fester og sociale arrangementer højt, og opfordrer forældrene til at deltage aktivt sammen med deres barn. Vi har forskellige årstidsfester, fællesspisning og kaffe-eftermiddage. Vi afholder to årlige forældremøder og eventuelle fyraftensmøder for forældre, hvis der er et behov. Til forældre- eller fyraftensmøder informerer vi om børnegruppens trivsel, og hvordan forældrene kan bidrage til at skabe et godt børnefællesskab. Vi orienterer på disse møder også omkring, hvordan vi arbejder med den pædagogiske læreplan og børnegruppens trivsel og læring.

Vi forsøger så vidt muligt, at prioritere den daglige kontakt med forældrene ved aflevering og afhentning, hvor vi deler vigtige informationer om barnets trivsel eller små fortællinger fra dagen. Vi forventer, at forældrene informerer os, hvis der har været ændringer i barnets hverdag eller familieliv, og forældrene kan forvente, at vi kontakter dem, hvis der er sket noget særligt i børnehaven, som kan påvirke barnets trivsel. Vi informerer om aktiviteter og andet gennem månedsbreve og info tavler og så vidt muligt hver dag.

Samtaler

Der afholdes indmeldelsessamtale inden børnehaveopstart og indkørings samtale i den første uge barnet starter i børnehaven, og der indbydes til en årlig forældresamtale. Hvis pædagogerne vurderer, at der er et særligt behov for en samtale omkring et barns trivsel, vil forældrene blive kontaktet og indbudt til en samtale.

Børn i udsatte positioner

Vi arbejder ud fra tesen; *Alle børn skal behandles forskelligt for at blive behandlet ens.*

Børn er forskellige og lærer og udvikler på forskellige måder og i forskelligt tempo. Derfor er det vigtigt for os at se på det enkelte barn og dets udvikling, for derefter at kunne lokalisere, hvor barnets nærmeste udviklingszone ligger. Vi ved, at børnene gør det så godt de kan og med det som udgangspunkt, skal vi iværksætte tiltag, der skal understøtte barnets udvikling.

Når vi møder børn i udsatte positioner, arbejder vi med at stille skarpt på, i hvilke situationer barnet har udfordringer, og hvordan vi bedst kan støtte op om barnets deltagelse i dagligdagen. Er det for eksempel svært for barnet i overgangene i løbet af dagen, ved vi at barnet skal forberedes godt, når der skal være et skift og har måske brug for lidt ekstra tid og støtte i overgangen.

Praksisfortælling

Dreng på 4 år leger i sandkassen. Det er snart samlingstid. Den voksne ved, at hvis drengen ikke forberedes på, at der snart skal være et skift, vil han reagere ved at skrigere, blive vred og løbe væk. Derfor siger pædagogen til barnet; "Lige om lidt, så kalder jeg ind til samling, og så går jeg ind og hjælper de andre børn af med tøjet. Når jeg er færdig, så kommer jeg ud til dig og hjælper dig med at komme med ind. Så kan du lige grave hullet færdigt imens". Så kalder den voksne på børnegruppen og børnene begynder at gå med en voksen ind. Drengen iagttager de andre børn gå ind, og han står alene på legepladsen. Han graver videre i hullet, mens han kigger mod garderobedøren. Lidt efter kommer den voksne ud, og drengen slipper skovlen. Nu er han klar til at tage den voksne i hånden og gå med ind til samling.

Vi sparrer med hinanden i personalegruppen og har et tæt samarbejde med Roskilde kommunes PPR. Der afholdes bl.a. fokusteamsmøder hver anden måned i børnehaven. Fokusteamet består af en psykolog,

talepædagog og specialvejleder Vi benytter forskellige redskaber i den daglige pædagogiske praksis fx time-timere og piktogrammer. De fleste børn profiterer godt af at blive forberedt på de overgange og forandringer der dagligt foregår i løbet af en børnehavedag.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Vi arbejder med aldersopdelte grupper, hvor de 5-6 årige er samlet i en storbørnsgruppe. De pædagogiske aktiviteter i storbørnsgruppen har til formål at styrke børnenes følelsesmæssige modenhed og fællesskabsfølelse. Vi arbejder dagligt med fællesskabet i gruppen. Her øver børnene sig i at være en betydelig del af fællesskabet, vente på tur, være gode børnehavekammerater, hjælpe hinanden og tage ansvar for sig selv og hinanden i fællesskabet. Når børnene bliver støttet i, at de er en betydelig del af fællesskabet og er vigtige for hinanden, ser vi også, at børnene tager ansvar for hinanden. Vi ser, at de støtter og hjælper til, hvor de kan. Som for eksempel:

Pige 5 år: "Voksen, A kan ikke komme ned fra klatretræet".

Pædagog: "Nå da, jeg kommer og hjælper".

Pige 5 år: "Det behøver du ikke, jeg har styr på det".

Pædagogen iagttager, at pigen verbalt guider A ned fra klatretræet og undervejs roser og anerkender A's indsats. Sammen løber pigen og A videre til næste leg.

Ugen er tilrettelagt sådan, at hver dag har en overskrift. En ugedag har fx natur eller udeliv og science, som overskrift, en anden dag det kreative eller motoriske, der er i fokus, ligesom der er en dag, hvor sproget vægtes højest. Børnenes personlige og sociale udvikling er altid i spil, uanset hvilken overskrift dagen har. Børnene er ofte inddelt i mindre grupper, så det er muligt at fordybe sig i en aktivitet, og de voksne kan have et skarpere blik på børnenes udvikling. For eksempel arbejder vi ofte med historier, når vi har sproget i fokus. Her digter vi vores egne historier, hvor børnene øver sig i, at en historie har en start, midte og slutning. Der bliver læst højt og brugt dialogisk læsning, og de voksne fortæller historier, hvor de bruger sig selv som aktør.

Overgang til indskoling

De fleste børn fra børnehaven skal videre på Skt. Josef skole. I og med, at børnehaven er en del af skolen, arbejder vi henimod en tryk overgang til SFO og skolelivet. Vi kommer løbende i SFO's lokaler, leger på legepladsen og kender pædagogerne i indskoling. Vi inviteres til besøg i børnehaveklassen. Vi har overleveringsmøder, hvor børnehaven videregiver viden om børnenes trivsel og udvikling til SFO og indskoling. En faglig overlevering er et vigtigt pædagogisk grundlag for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

For de børn, som ikke skal videre på Skt. Josef skole, følger vi den enkelte skoles anvisninger. Nogle skoler besøger børnehaven, andre ønsker telefonisk overlevering af børnene. Hvis det er muligt, går børnegruppen gerne på besøg på den kommende SFO/skole.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi er en by-børnehave i provinsen. Derfor har vi det gode fra byen og det gode fra naturen indenfor vores rækkevidde.

Byparken og Folkeparken, som er Roskildes to smukke parker, ligger kun få minutters gang væk fra børnehaven og benyttes ofte til mindre ture. Begge parker byder på flot planlagt natur, og vi kan både finde kastanjer, smukke efterårsblade, lege med vand og løbe på bakker.

Roskilde havn og Roskilde fjord er en gåtur væk, og med bus kan vi komme til Boserup skov og Veddelev strandpark. Vi benytter os af vores muligheder for natur så ofte som muligt.

Vi benytter byens bibliotek, som informationskilde til de temaer vi arbejder med. Vi låner bøger om regnorme og biller, når vi har insekt-tema, og vi låner bøger om riddere, drager og prinsesser, når vi arbejder med ridder tema. Vi bruger også biblioteket som lege-sted og benytter os af de tilbud biblioteket har omkring biograf og højtlesning.

Vi har Roskilde museum tæt på og går på opdagelse i vores fælles historie i byen. Vi leger med legetøj "fra gamle dage", klæder os ud og kigger på skeletter og potteskår. Omkring børnehaven er hele tre kirker i gåafstand. Vi besøger oftest vores nabo-kirke, Skt. Laurentii Kirke. Nogle gange møder vi præsten, som fortæller os historier. Andre gange går vi rundt inde i kirken og ser på udsmykningen. Vi benytter også kirkerummet til sang og børneyoga.

Børnehaven ligger tæt ved Roskilde centrum og gågaden. Nogle gange går vi tur dertil, for at købe ind eller finde ting til det tema vi arbejder med. Til jul, når det store juletræ bliver sat op på torvet, har vi tradition for, at hele børnehaven går derop med nissehuer på og danser om juletræet, mens vi synger julesange.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børnehaven er ikke stor og er indrettet med mange små stuer, og det er vigtigt for os, at stuerne fremstår inspirerende og overskuelige for børnene. Vi etablerer mindre lege-og læringsmiljøer i indretningen af rummene, og vi har fokus på at inventar og beskæftigelsesmaterialer skal være inspirerende, tilgængelige samt i nåhøjde for børnene. Vi har fokus på at legetøjet præsenteres for børnene, fx ved at det er opsat og står klar til leg i vindueskarme, på borde eller hylder og fordelt i kurve med billede af indhold. Det indgår som en naturlig del i dagligdagen at oprydning efter leg er vigtig både i forhold til børnenes læring, men også i forhold til børnemiljøet.

Med udgangspunkt i tidligere børnemiljøvurderinger har vi hørt på børnenes meninger og taget højde for det i indkøb af legetøj og indretningen. Vi lægger vægt på børnenes interesser, og følger deres initiativer i forhold til etablering af lege og aktiviteter. Vi ændrer løbende på rummenes indretning, så det passer til børnegruppens behov. Da vi har mange små stuer, benytter vi uderummet som ekstra læringsrum i forhold til fysiske aktiviteter såsom løbe - og bevægelseslege, boldspil m.m.

Vi har fokus på støj og lys i indretningen af børnemiljøet. Der er opsat støjplader på lofter og vægge samt tænkt i belysning i indretningen i forhold til hvordan lys påvirker indemiljøet.

Vi observerer, lytter og interagerer med børnene og har fokus på, at børne- og læringsmiljøet er rart for alle. Vi er meget bevidste om, at det er de voksne, der er ansvarlige for samspillet og kulturen i børnehaven, og det er derfor særlig vigtigt, at de voksne er tydelige ledere og rollemodeller for børnene.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

- Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Gennem hele dagen arbejdes der med børnenes alsidige personlige udvikling. Det ligger i vores tilgang til børnene og i vores måde at kommunikere og agere på sammen med børnene. Vi taler til børnene med respekt, for den person barnet er og med den personlighed, samt de ressourcer og de kompetencer barnet har med sig. For eksempel når et barn spørger om hjælp til at nå en genstand på en hylde, hvor barnet ikke selv kan nå: I stedet for at tage genstanden ned for barnet - og dermed frarøve barnet vigtig læring - går pædagogen i dialog med barnet og stiller spørgsmål: *"Hvordan kunne du selv få fat i genstanden? Hvad skal du mon bruge af hjælp eller hjælpemidler for at nå genstanden?"* Vi støtter barnet i, selv at reflektere over spørgsmålene. Måske var opgaven for svær, og den voksne må justere opgaven og spørgsmålene undervejs for at hjælpe barnet på vej. Måske kommer barnet selv frem til, at det må spørge sin ven, som er højere end barnet selv. Måske finder barnet ud af at nå genstanden ved at stille sig på en skammel eller finder på en helt tredje løsning. Pædagogen er med på sidelinjen og understøtter barnets læring og erfaring ud fra nærmeste udviklingszone. Sammen med barnet fejrer pædagogen den lille succes, som barnet oplever ved at mestre en ny opgave - vi giver en high five eller et stort knus.

Vi bestræber os på, at børnene i løbet af deres tid i børnehaven lærer at;

- ❖ Kende eget selvværd samt anvende egen selv- og medbestemmelse på en konstruktiv måde.
- ❖ Anvende egen nysgerrighed, interesser og gå-på-mod.
- ❖ Kende og udtrykke egne grænser samt at kunne sætte grænser overfor andre.
- ❖ Lege og kunne fordybe sig i leg, samt udtrykke sig via leg.
- ❖ Indgå i en daglig positiv kontakt til hinanden og til de voksne.

At kende eget selvværd og vide at man er god nok, som den man er, er vigtigt for barnets videre udvikling. Når barnet senere i livet møder modstand, fx børn der driller, spiller selvværdsfølelsen en essentiel rolle, i forhold til hvor meget barnet tager med sig fra drillerierne. I børnehaven er det derfor særlig vigtigt, at vi arbejder med barnets evne til at kunne markere egen grænser og sige fra på en konstruktiv måde.

De ældste børn opfører teater for de yngste børn. Halvvejs gennem teateret, lyder det fra et barn i publikum til et barn på scenen:

Barn: "Wow, XX, hvor er du bare go'!"

XX svarer: "Tak, det ved jeg godt!"

Citatet viser med børnenes udsagn, at det ene barn forstår at se det andet barns kompetencer og kunnen, og barnet formår at give det andet barn anerkendelse. Det barn der modtager anerkendelsen, møder barnet med en tak, men siger samtidig med sit svar at; *jeg har så meget tillid til mig selv og mine egne evner, at det vidste jeg godt, at jeg kunne.*”

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at hører til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

- Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

I børnefællesskabet arbejdes der kontinuerligt med børnenes sociale udvikling. Det er i børnefællesskabet, at børnene gør sig de første erfaringer med at etablere relationer og venskaber, samt øver sig i, at udvikle empati, lære at deltage i både selvvalgte og ikke selvvalgte aktiviteter og lære at forstå betydningen af, at alle børn er vigtige for fællesskabet.

Pædagogerne opfordrer børnene til at bruge hinandens kompetencer, så børnene får øje på, at de også kan søge hjælp og samvær med de øvrige børn.

Praksisfortælling

Et barn kommer hen til pædagogen. Barnet er tydelig frustreret. ”Jeg kan ikke klatre i træer!” siger barnet opgivende. Pædagogen giver barnet omsorg og møder frustrationen. Pædagogen siger til barnet: ”Jeg er ikke særlig god til at klatre i træer. Til gengæld ved jeg, at XX er virkelig dygtig til at klatre. Jeg vil gerne hjælpe dig med at spørge, om han kan hjælpe dig med at lære det. Barnet indvilliger og XX vil også gerne lære fra sig. Pædagogen iagttager de to børn. XX lærer fra sig, på en anerkendende og tålmodig måde og barnet, der før havde svært ved at klatre højt op, lytter aktivt til instrukserne fra XX. Efter noget tid kommer begge børn tilbage til pædagogen: ”Nu har jeg lært det!” siger barnet stolt. Begge børn løber tilbage til klatretræet og leger videre.

Det er en vigtig pædagogisk opgave at arbejde med børnefællesskabet, og vi prioriterer det meget højt. Derfor arbejder vi ud fra, at alle børn lærer at;

- ❖ Være tolerante og i stand til at skabe en konstruktiv kontakt til hinanden og til de voksne.
- ❖ Agere anerkendende i sociale (børne)fællesskaber.
- ❖ Invitere til og øve sig i at være en god ven - herunder forstå betydningen af en tæt relation.
- ❖ Vise empati, vente på tur, indgå i sociale relationer og bidrage til legen.
- ❖ Håndtere indflydelse herunder at kunne samarbejde med at give plads til andre.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

- Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

At kunne kommunikere med sin omverden er grundlæggende for at kunne indgå i et fællesskab. Når børnene starter i børnehaven, er deres sproglige udvikling godt i gang, og det er derfor vigtigt, at udviklingen fortsat understøttes. Derfor er der, især i solgruppen med de yngste børn, særligt fokus på at synge, høre musik, fortælle og læse historier, rim og remser og på dialogen imellem børnene og voksen-barn. Vi laver i perioder særligt fokuserede forløb, hvis vi oplever at en børnegruppe har særligt brug for et fælles fokus. For eksempel:

En gruppe af de yngste børn, havde tendens til at savle, ikke ville spise ”hård mad” (gulerødder, æbler med skræl, skorpen på boller mm.) og havde svært ved at udtale ordene, så det var tydeligt for modtageren. Derfor blev gruppen af børn samlet, og der blev iværksat pædagogiske lege med fokus på mundmotorik. Børnene pustede til fjer og papirkugler, de pustede bobler i sæbevand med sugerør, de gav sig selv og hinanden kæbe-massage og lavede fjollede ansigter med munden. Pædagogen brugte rim, remser og sange med fagter, som alle havde det til fælles, at mundmotorikken var involveret. Til måltiderne var der særligt fokus på at skabe et positivt læringsmiljø, som kunne understøtte børnenes lyst til at smage og spise de ”hårde madvarer”. Efter en periode, begyndte pædagogerne i gruppen at se en forandring hos børnene. Børnene savlede mindre og flere af dem ville gerne spise den ”hårde mad”, og nogle af børnene blev også tydeligere i deres udtale.

I vores børnehave arbejder vi bevidst med at skabe læringsmiljøer, hvor børnene får mulighed for at tilegne sig og udvikle sprog. Derfor er det vigtigt, at pædagogerne er gode rollemodeller og har en særlig viden om børns sproglige udvikling. Ved den gode rollemodel forstås, at pædagogen bevidst bruger sin måde at kommunikere på, til at møde barnet på dets udviklingstrin. Det betyder i praksis, at pædagogen justerer sine kommunikation til det enkelte barn, ved for eksempel at tale langsomt, i korte sætninger, have øjenkontakt, stille spørgsmål, være aktivt lyttende eller andet. Pædagogerne ved, at børnenes sproglige udvikling er en vigtig forudsætning for at kunne indgå i børnefællesskabet på en konstruktiv måde, og derfor er det vigtigt, at alle børn lærer;

- ❖ At sætte ord på egne følelser, handlinger og hensigter.
- ❖ Forstå beskeder, der gives både individuelt og kollektivt.
- ❖ Få et udvidet ordforråd herunder at kunne tage eget respektive modersmål.
- ❖ At kommunikere på en hensigtsmæssig, anerkendende og dialogbaseret måde.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

I vores praksis opfordrer vi børnene til at bruge deres krop på forskellige måder. På legepladsen og i præstehaven kan vi træne og øve børnenes grovmotorik, når vi leger fangelege, hopper og springer, klatrer i træer eller bruger forskellige haveredskaber eller værktøj. Nogle dage går vi tur til parkerne og får løbet på bakkerne, så vi får pulsen op og brugt de store muskelgrupper. Vi støtter det enkelte barn på det udviklingsniveau, de befinder sig på. Vi arbejder med den pædagogiske metode, risikofyldt leg, som bl.a. indebærer leg med fart, leg med højder eller fysiske lege (sværdkamp, bryde-lege, mm.). Vi laver risikovurderinger, for altid at sikre at børnene ikke kommer alvorligt til skade. Særligt de ældste børn i månegruppen, har et ønske om at udfører sig selv kropsligt, og vi lytter til deres ønsker og forsøger at efterkomme dem. Månegruppen går også nogle gange ture og træner udholdenhed. Om morgenen har vi rolige og stille aktiviteter i gang på stuen, der primært styrker finmotorikken, fx tegne, lave perleplader eller bygge med magneter. Efter frokosten holder vi hvilestund i begge grupper, mens de yngste børn sover middagslur.

Praksisfortælling

En gruppe på 8 børn ligger på tæpper med tæpper over sig og med hovedet hvilende på puden. I baggrunden høres stille klavermusik. Der er stille på stuen og børnene har fundet roen efter lidt tids uro og småsnakken. Pædagogen kravler stille rundt mellem børnene og giver massage på fødder, ben eller hovedet. Pædagogen kommer til at barn, som ofte ikke ønsker massage. Pædagogen hvisker til barnet, om det har lyst til at blive nusset. Denne gang vil barnet gerne. Pædagogen tager sig god tid til netop dét barn og giver tryk-massage og stryger med rolige bevægelser på barnets fødder og ben. Barnet iagttager pædagogen i noget tid, inden barnet lukker øjnene kort og slapper af. Da hvilestunden er færdig og børnene fordeles til leg på stuen, vil barnet gerne blive liggende og have mere massage af pædagogen. Mens de andre børn leger på stuen, fortsætter pædagogen med at give barnet massage.

Det er vores erfaring, at disse hvilestunder gavner børnenes trivsel i løbet af dagen. Vi ser, at børnene til at starte med protesterer over at skulle ligge og være stille, mens hvilestunden står på. Efter en periode, ser vi til gengæld en børnegruppe, som selv efterspørger hvilestunden, og som ønsker at få massage eller blive nusset. Børnene nyder den lille session 1-1 med pædagogen, hvor de får stimuleret den taktile sans og får øget sit oxytocin niveauet i kroppen.

Derfor lærer børnene i vores børnehaven at;

- ❖ Kende egen krop, udvikle en kropsbevidsthed og motiveres til at bruge kroppen.
- ❖ Udvikle balance, bevægelighed, udholdenhed i forhold til brugen af kroppen.
- ❖ Bruge sanserne; lugte, føle, smage, høre, se og mærke.
- ❖ Føle kropsglæde, mærke og efterleve kroppens behov.
- ❖ Indgå i kropslige aktiviteter med andre børn i leg og fællesskaber.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

I 2020 gik børnehaven i gang med at udvikle en grønnere profil med flere naturoplevelser, mere udeliv og en generel bevidsthed omkring genbrug og bæredygtighed. Pædagogerne i huset har derfor arbejdet bevidst med at gå foran eller ved siden af børnene og vise dem glæder og oplevelser ved naturen. Vi har særligt haft fokus på insekter og andre smådyr, forspiring og planter samt genbrug og bæredygtighed. Pædagogernes rolle ligger i at være nysgerrig og undersøgende sammen med børnene, når de fx finder insekter, eller når vi undersøger, hvor længe en agurk er om at blive til jord. Vi har særligt fokus på at gribe børnenes egne initiativer og følge dem.

Praksisfortælling

En pige har fundet en larve i præstehaven. Den er smuk og grøn og kryber rundt i hendes hånd. Pædagogen finder en insektbog og sammen med en gruppe børn, går de i gang med at artsbestemme hvilken type larve der er tale om. Det viser sig at være en natugle larve, og gruppen beslutter sig for at ville undersøge om den mon laver sig til en puppe. Pædagogen skaffer et terrarie, og børnene hjælper med at indrette dette med grene, blade og jord. Særligt går pædagogen sammen med børnene på jagt efter brændenælde blade, som er det, larven spiser ifølge insektbogen. Larven puttes i terrariet, og hver dag følger børnegruppen med i larvens færd og fodrer med friske blade. Det ender med, at larven forpupper sig. Efter lang tids venten og uden resultat, må børnegruppen og pædagogen erkende, at larven i puppen desværre er død. Derfor afholdes en lille begravelse af larven med sang, blomster og søde ord inden den puttes i jorden.

Særligt i månegruppen arbejdes med den før matematiske opmærksomhed og en begyndende viden om miljø, genbrug og bæredygtighed. Vi har for eksempel tema om bæredygtighed og genbrug, hvor vi samler affald i naturen, sorterer det og undersøger hvilken type affald, der kan blive til jord. Der bliver talt de forskellige typer affald, og vejret hvor mange kilo der er fundet. Vi samler genbrugsmaterialer ind i samarbejde med forældrene og bruger mælkekartoner og æggebakker til at skabe skibe og andre kreative produkter ud fra børnenes fantasi. Børnene får her en forståelse for, at materialer kan bruges til mange forskellige ting og man ikke nødvendigvis behøver at smide tingene ud, men at det kan bruges igen på en ny måde.

Derfor er det vores opgave, at alle børn lærer at;

- ❖ Opleve glæde ved at være i naturen, færdes i naturen herunder at lege i naturen.
- ❖ Bruge sanserne i naturen; dufte, mærke, føle, se og høre.
- ❖ Eksperimentere med naturens indhold i forbindelse med skabende æstetiske processer.
- ❖ Tænke i før-matematiske tilgange ved fx at tælle og kategorisere planter og dyr.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

I vores børnehave har vi god mulighed for, at lærer om forskellige kulturer og fællesskaber. Vi har børn af mange forskellige nationaliteter, som taler mange forskellige sprog og har forskellige kulturelle baggrunde. Vi giver børnene mulighed for at bringe deres egen kultur i spil ved fx at lade barnet synge en sang på nationalsproget eller lade barnet fortælle om traditioner forbundet med højtider.

Praksisfortælling

Det er påske og vi arbejder med påsketema. Børnene har sået karse i æggebakker, det har stået i vindueskarmen og spiret, og er nu klar til at komme med hjem. Et af børnene er for nylig flyttet med sin familie fra Kroatien til Danmark. Da barnet hentes af sin mor og viser hende æggebakken med karsen, lyser moderens øjne op, og hun og barnet taler begejstret sammen på kroatisk. Bagefter henvender moderen sig til pædagogen og fortæller, at de i Kroatien altid bruger karse til jul som pynt omkring juletræet. Karsen mindede både mor og barn om jul i hjemlandet og minder forbundet dertil.

Børnehavens egne værdier bygger på det kristne-katolske grundlag, og vi har derfor også et tæt samarbejde med Skt. Laurentii kirke. Vi besøger kirken flere gange årligt i forbindelse med årstidsfester eller højtider, og børnene i månegruppen deltager i gudstjeneste sammen med indskolingen, ved for eksempel pinsegudstjeneste. Vi benytter også Roskilde bibliotek og Roskilde museum, hvis det har relevans for det tema vi arbejder med.

Vi forsøger at stimulere børnenes skabertrang ved at stille forskellige materialer til rådighed for børnene, så de får mulighed for at udfolde og udfordre sig selv kreativt.

Vi bestræber os på, at alle børn lærer at;

- ❖ Udvikle egen personlig kreativitet, fantasi og nysgerrighed gennem skabende aktivitet.
- ❖ Eksperimentere med forskellige materialer og redskaber i æstetiske processer.
- ❖ Kende egen baggrund og kultur samt får kendskab til andres baggrunde og kulturer herunder introduceres til lokalmiljøets kulturelle indhold og muligheder.
- ❖ Egen dannelse kan udvikles gennem inspiration fra fx billedkunst, arkitektur, litteratur, mm.

